

Mílniky malého čitateľa

Dieťa sa rozvíja od narodenia. Od prvého dňa cíti vašu vôňu, rado sleduje vašu tvár a tiež načúva vášmu hlasu. Už v tomto období vníma zvuky a hlásky. Tu sa vytvárajú prvé zárodky toho, čo raz budú jeho slová. Vyhľadávajú preto chvíle, kedy si počas dňa spolu hrkútate, spievate, hráte sa či prezeráte stránky prvých kníh.

Toto všetko sa vám bude stonásobne vracat', keď dieťa začne rozprávať a potom opäť neskôr pri nástupe do školy.

Čítaním dávate svojmu dieťaťu vzácny dar.

6 – 12 mesiacov

Vývin:

Čo vaše dieťa dokáže

- Dieťaťko už pevne drží hlavičku a na vašich kolenách sedí bez opory.
- Knihu si do rúk vie vziať samo, no ešte nerozlišuje, či ju má dolu hlavou. Hneď ju strčí do pusy a znovu odhodí.
- Na stránku v knihe sa dokáže sústrediť približne minútu. Potom si buď vyžiada novú stránku, alebo úplne inú aktivitu.

1 – 2 roky

Poznávanie:

Čo vaše dieťa vraví a čo sa učí

- Dieťa si užíva váš hlas a dožaduje sa ho. Usmieva sa, džavoce, začína hovoriť „ma“, „ba“, „da“. Reaguje na svoje meno.
- Ťapkaním rúčkou po obálke vám ukáže, ktorú knižku si chce s vami čítať.

- Opakuje po vás zvuky a pomaličky začína hovoriť: najprv jedno slovo, neskôr dvoj- až štvorslovné frázy.
- Ak chce čítať, vkladá vám knižky do rúk. S radosťou sa vracia ku tej istej knihe alebo rovnakej strane.
- Na stránkach kníh ukazujú na obrázky a pomenúva ich.

2 – 3 roky

- Dieťa obracia tenké stránky kníh, pričom zvyčajne uchopí viac strán naraz.
- Začína kresliť a môže imitovať „písanie“ čmáraním vlastných znakov.
- Dokáže sa sústrediť aj na niekoľkostranový príbeh, ak je bohaty ilustrovaný a sprevádza ho malé množstvo textu.

- Každý deň sa učí dve až štyri nové slová. S ľahkosťou pomenúva známe predmety.
- Rado sa vracia k obľúbeným kniham a pamätí v nich dokončuje vety.
- Obrázky už vie opisovať veľmi detailne a začína si vytvárať vlastné príbehy.

3 – 4 roky

- Dieťa už obracia tenké stránky jednu po druhej. Stále viac kreslí a „píše“.
- Pozornosť sa mu vďaka kratším textom a početným ilustráciám stále zlepšuje a lepšie rozumie myšlienke príbehu.

- Písmená svojho mena začína rozoznávať v knižkách a časopisoch.
- Dokáže spamäti recitovať celé pasáže obľúbených kníh. Tiež začína „čítať“ bábičiam a plyšovým hračkám.
- Známe príbehy vie podľa obrázkov prerozprávať samo.

4 – 5 rokov

- Z časopisov, kníh (alebo aj po pamäti) dieťa odpisuje písmená a čísla, i keď sa mu to ešte nedarí celkom správne.
- Pozornosť udrží aj pri dlhších príbehoch s väčším množstvom textu.
- Ilustrácie mu pomáhajú v sústredení a porozumení.

- Dieťa začína rozoznávať čísla a poznáva abecedu.
- Rýmy dokáže tvoriť s ľahkosťou a humorom.
- Svoje obľúbené príbehy prerozpráva veľmi presne aj bez pomoci obrázkov z kníh.

Dospeli:

Čo môžete robiť vy

Veľa sa pýtajte a čakajte na odpoveď. Umožnite dieťaťu, aby vás videlo často si čítať.

- Prihovárajte sa dieťaťu a odpovedajte mu. Spievajte si, čítajte, hrajte sa. Často sa mu dívajte do očí.
- Ukazujte na predmety okolo seba a pomenúvajte ich: „nos“, „lop-ta“, „pes“.
- Hrajte sa jednoduché hry ako Baran-baran-buc alebo Kukuk!

- Keď dieťa rozpráva alebo na niečo ukazuje, jeho slová môžete rozvíjať: „Áno, havo. Veľký havo.“
- Knižky zaradte do bežných častí dňa: zaspávanie, čas na nočníku, cesta autom a autobusom. Čítanie vám výborne poslúži ako zábava pri čakaní.

- Pri čítaní aj na prechádzkach sa veľa pýtajte: „Vieš, ako sa volá táto rastlinka?“ alebo „Spomínaš si na náš výlet k jazeru?“
- Ak dieťa pozná text v obľúbenej knihe naspamäť, môžete sa počas čítania naoko mylíť, aby vás dieťa opravovalo.

- Kdekoľvek ste, ukazujte na písmená a čísla.
- V knižkách hľadajte slová a obrázky, ktoré začínajú rovnakým písmenom.
- Pri čítaní známych príbehov sa pýtajte: „Čo sa stane teraz?“
- Zo známych ilustrácií môžete tiež tvoriť úplne nové príbehy.

- V časopisoch, knižkách či v menu v reštaurácii hľadajte písmenká z mena dieťaťa.
- Povzbudzujte ho v kreslení a písaní, ale aj vo vytváraní vlastných príbehov. Čakania si môžete krátiť práve nimi.
- Príbehy z kníh môžete prepájať s vlastnými zážitkami.

Čo čítať deťom:

- ▶ látkové knihy
- ▶ knihy s rozličnými povrchmi na dotýkanie
- ▶ hravé knihy s výrezmi, pohyblivými dielikmi alebo látkovými okienkami
- ▶ zvukové knihy
- ▶ leporelá a rečňovanky

- ▶ leporelá, rýmovačky, obrázkové knihy
- ▶ knihy, ktoré pomenúvajú predmety
- ▶ knihy s papierovými vyklápacími okienkami
- ▶ hľadacie knihy s väčšími ilustráciami

- ▶ rýmovačky a básničky
- ▶ hľadacie knihy s drobnými detailmi
- ▶ knihy s malým množstvom textu a bohatými ilustráciami

- ▶ obrázkové knihy s malým množstvom textu, ale dlhšími príbehmi
- ▶ knihy s abecedou a počítaním
- ▶ prvé detské encyklopédie

- ▶ rozprávky a legendy
- ▶ knihy s dlhšími príbehmi a menším počtom obrázkov
- ▶ abecedy, detské encyklopédie a atlasy

Pri výbere knihy na čítanie dajte dieťaťu voľnosť, no ponúkajte mu vizuálne rozmanité knihy. Vyhľadávajú príbehy, v ktorých dieťa nájde to, čo má rado (autá, psy, deti, vesmír...).

Meno našej malej čitateľky/čitateľa

Ak svojim deťom začnete čítať ešte pred prvými narodeninami, v troch rokoch budú poznať dvaapokrát viac slov než ich rovesníci.⁽¹⁾ V štyroch rokoch budú v porovnaní s kamarátmi vedieť lepšie prezprávať príbeh či rozoznať svoje meno na papieri.⁽²⁾ Medzi deviatym a desiatym rokom života budú mať rozvinutú schopnosť čítať s porozumením.⁽³⁾

Mílniky malého čitateľa

6 – 12 mesiacov

Čo čítať deťom:

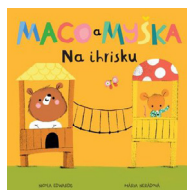

L. Mičianová: Šup šup

Poznáme to všetci, obliekanie s deťmi je občas hotová veda. Táto knižka vaše deti povzbudí a zároveň im rozviaže jazýček.

1 – 2 roky

**N. Edwards: Maco a myška:
Na ihrisku**

Vďaka dômyselným výrezom v jednotlivých stránkach knižky zažijete s myškou a macom parádne chvíle na ihrisku. A po prečítaní šup na preliezky!

2 – 3 roky

L. a S. Sangberg: O malej Aničke

Skvelá knižka s dvoma jednoduchými príbehmi. V jednom sa spolu s dieťaťom môžete zasmiať, aké nevšedné miesta vymyslela Anička obyčajným veciam. V druhom hľadáte stratený vianočný darček.

3 – 4 roky

**N. Rosenberg: Lea a jej
neuveriteľná cesta**

Dobrodružný príbeh o dalekej ceste k moru a priateľoch, na ktorých sa nezabúda. Lea vás naučí prekonávať strach a pripomenie, aký vzácny je domov.

4 – 5 rokov

J. Uličiansky: Máme Emu

Keď sa v škôlke deje všetko podľa prísnych pravidiel, zjaví sa Ema, záračná učiteľka, ktorú si deti mimovoľne pričarovali. S ňou je svet pestrofarebný a veselý. Kto by nechcel Emu?

Vaše deti poteší aj toto:

- M. Cartwright: Na prechádzke
- L. Šukolová: Dážďovky
- M. Galewska-Kustra: Čo robí Kubko?

- Ch. Haughton: Stratené soviča
- K. Piętka: Rok v lese: Veverička
- Ch. Matheson: Čarovný strom

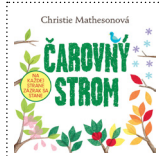
- Makii: Vozidlá. Cik-cak
- E. Shaw: Ako sa zajačik prestal báť
- M. Nerádová: Brlôžky

- P. Horáček: Mackov najlepší kamarát
- M. Rázusová-Martáková: Bola koza rohatá/Dedko repku zasadil
- S. Lang: Fričo je mrzutý, či čo...

- T. Oziewicz: Čo robia pocity?
- Y. Zommer: Veľká kniha o divkých tvoroch
- A. Lobel: Myšacia polievka

Každá minúta s knižkou sa počíta. Hoci aj:

- v čakárni u lekára,
- v električke do škôlky,
- v parku alebo na pieskovisku.

Všetko o čítaní deťom a ešte viac tipov na dobré knihy nájdete na krajnacistatelov.sk

1. HART, B., RISLEY, T.R.: Meaningful Differences in the Everyday Experience of Young American Children. Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing Co., 1995. 2. CATES, C.: Early Reading Matters: Long-term Impacts of Shared Bookreading with Infants and Toddlers on Language and Literacy Outcomes. Príspevok prezentovaný na medzinárodnej vedeckej konferencii Pediatric Academic Societies 2017. Toronto, prezentované 8. mája 2017. 3. MULLIS, I.V.S., et. al.: PIRLS 2006 international report: IEA's Progress in International Reading Literacy Study in primary schools in 40 countries. Chestnut Hill, MA: Boston College, 2007.